

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.

Alfolyóirat: Helyi ára: Helyi évre 12 K. Negyedévre 3 K. Tanulóknak, Jegyzőknak 10 K. Egy szám ára 24 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utca 14 sz. — Megjelenik minden vasárnap Nyitólár soronként 80 fillér.

Ugron János.

A király — mint a hivatalos lap jelenti — Sándor János belügyminiszter előterjesztésére Ugron Jánost, Udvarhelyvármegye főispánját, állásától szolgálatainak elismerése mellett fölmentette.

Ugron János tizenhárom januárjában foglalta el a megye főispáni székét. Az ünnepek külső fénye és belső melege s az a szeretet, mellyel közéletünknek e kimagasló férfiat a megye közönsége installálta, az eltelt ötödfél év alatt mindvégig körülvette, mert az emberek erényeit és jótulajdonságait mozgósítva kormányozott. Programja: az igazság és a becsület, módszere: a nyilt, férfias, őszinte, egyenes eljárás, eszköze: a jó példaadás volt. Ebbe a pár rövid szóba — a mely mégis mindent jelent — foglalta össze Ugron János irányzatát és a meggyőződés teljességével, a tudás és erély egész öntudatával vette kezébe és vitte a megye vezetését.

A tiszta hazafias szándék, a legmelegebb érdeklődés és figyelem a megye ügyei, érdekei iránt, a legbátrabb védelme a gyengéknek és kisebbeknek, a legodaadóbb munkásság a megye és a város közjára előmozdítása iránt, mint programjának sarkalatos tételeit soha egy percre sem tévesztette szem elől. Rajongó kötelességtudással, példaadó szorgalommal, szeretettel és lelkesültséggel szívében nehéz feladatai iránt működött a köz érdekében s az a gyertya — mint programjában mondta — mely alispán korában is késő estéknél gyakorta ott égett asztalán, nem aludt ki korábban most sem, ha úgy rendelkezte a vármegye érdeke, mert szorgalma és vasakarata annál a gyertyánál keltett életre egy másik fényt, egy kis örökmécsest, mely a megye népe előtt a boldogulás felé vezető utat kívánta megvilágítani . . .

Ugron János neve évtizedek óta összefügg Udvarhelyvármegye törvényhatóságának csaknem minden fontosabb eseményével, kulturális és gazdasági törekvésével. Ez az együtt való működés és irányítás a főispáni méltóságban csak fokozódott, mert a teendőit nem úgy fogta fel, hogy a közigazgatás ellenőrzésének bürokratikus teljesítésével minden kötelességét elvégezte. Hivatalos dolgaiban is példás szorgalmat és szigorú lelkiismeretességet tanúsított ugyan, de azonkívül tökéletesen tudatában volt annak is, hogy a nemesség kötelez különösen abban az állásban, melyet a kormány bizalmából töltött be. A hány megyei közgyűlés, közigazgatási ülés tartatott főispánisága ideje alatt, azon csaknem kivétel nélkül ő elnökölt és tapintattal, pártatlansággal, kitartó türelemmel

irányította a békés együttműködés, az egymást megértés útján előre az ügyeket. Munkásságával, tapasztalatával, szellemi erejével, liberális érzelmeivel, puritán gondolkodásával, keresetlen megjelenésével, mindig mint első irányított.

A nép sorsát szívében viselte s az ügyekben sohasem csak ügydarabot, ügyszámot látott, de kiérezte abból az aggodó, a remegő lelket, mely íróját sugalmazta, meglátta a remegő kezét, mely benyujtotta, az aggodó tekintetet, mely kísérte. A népnek ez a szeretete irányította a menekülés emberfeletti munkájában is; a mikor minden felfordult, a mikor bábeli volt a zürzavar, a mikor az ellentétes rendelkezések egymást érték, a mikor mindenki elveszítette a fejét: az övé nyugodtan állt, mert csak magára tá-

maszkodott és az bizony elég volt támasztéknak. Ilven, az utolsó perczig kitartott helyén, a hová nem felsőbb parancs, de kötelességérzete, a megye közönségének szeretete állította. Élénken él mindez még emlékezetünkben, mert közvetlen közelből láttuk; csak azok nem látták, a kiknek mégis látniok kellett volna.

Ugron János eltávozik a főispáni székéből és magával viszi mindnyájunk szeretetét és tiszteletét pártkülönbség nélkül. Azonban a mikor bucsut veszünk tőle, azt abban a tudatban tesszük, hogy a mikor a kormányzás nehéz viszonyai közt a vármegye érdekeinek munkálásában törhetetlen buzgalommal dolgozott, tevékenységét, a közérdeknek támogatását, mint a megye igaz fia, a jövőben sem vonja meg.

Becsek Ádám.

Hadi jótékonyosság

Udvarhelyvármegye közönsége a kiállott szenvedések és a menekülés borzalmai után még csak most tudott abba a helyzetbe kerülni, hogy megünnepelje katonáink amaz örökre dicsőséges és emlékezetes tényét, mely az orvul támadó szomszédot messzi a határon túl dobta és visszaadta az édes otthont, hová győzelmes hadseregünk nyomán bizakodástól megszentelt áhitattal sietett haza. Az igazság örök törvénye villámlott át láthatóan és közvetlenül a háborus sorsok fellegein s az otthonát elhagyott székelység vértanui tudattal, sok polgári reménységgel, megingathatatlan hittel látott hozzá a visszaszerzett földön az új élet munkálásához.

A visszatérés óta ez az új élet konszolidálódott; örülünk az örömöknek, élvezünk a sikerek gyönyörét. De a mikor az öröm érzete tölti el egész énünket, gondolatunknak a haza védelmében hősi halált halt katonáink felé is kell szállania. A mindenét vesztett özvegyeket, a gyermeksége istenétől megfosztott árvákat kell megsegítenünk, aránytalanul gyenge váltság címén az elkerült csapásokért.

Ennek a nagyon helyes, finom és a korhoz és az áldozatokhoz méltó koncepczióknak megépítésében pedig újra csak katonáink járnak elől. Az ők megértő, áldozatkész szívük indított be hatalmas méretű gyűjtést a szent célra s az ők fáradhatatlan tevékenységük hozta létre azt a két napos ünnepséget is, mely most folyt le Péter-Pál napján s a rákövetkező vasárnapon és a melyen alkalmat kívántak nyújtani szenvedéseket kiállott népünknek, hogy vidám multság keretében áldozzon a jótékonyosság oltárán.

A méreteiben grandiozus, színében káp-

ráztató ünnepély messze kimagaslik a mi szürke hétköznapi eseményeink keretéből és a katonai parancsnokság jótékonyági bizottságának odaadó áldozatkészségéről, meleg szívről és derüs kedélyéről szolgáltat bizonyosságot. A kitartó fáradozással, a nagy stílusban kitervezett két napos ünnepély a rendezők intenczióinak megfelelőleg zajlott le: a város és megye közönsége tizezeren jóval felüli számban sereglett össze és adta oda vidám szórakozás közben filléreit, koronáit a nemes célra: a hadi özvegyek és árvák, ugyszintén a város szegény és árva gyermei részére, — miközben tanúságot tett tevékenységének közvetlenségéről, a nemest megértő szívről.

A két napos ünnepség tisztán 45 ezer koronát jövedelmezett a jótékony célra, az eladásra kerülő ételek, italok és tárgyak olyan minimálisra megszabott árai mellett, melyek a mulatságon résztvevők egyhangú elismerését váltották ki, — vagyis olyan összeget, mely egyenesen kápráztató s a megszokott dimenziókat tulszárnyalja és őszinte csodálatunkat váltja ki a tenniakarás és tennitűdés irányában. Katonáink megmutatták, hogy ők nem csak az ellenség kiverésében, kardok villogása, ágyuk dörgése és gépfegyverek csattogása közben elsők, de igenis a nemes emberbaráti cselekvések terén is elől hordják a zászlót.

Székelyudvarhely város és Udvarhelyvármegye közönsége megértette a nemes intenczióktól vezetett szociális akciókat s a katonáink ünnepségébe megértést, melegséget és szeretetet öntött a maga részéről is olyan mértékben, mely hosszú idők múltán is mint felejthetetlen emlék fog élni jó emlékezetünkben.

B. A.

A közélémezési Hivatal rendelete az új termésről.

A közélémezési Hivatal elnöke a földművelésiügyi miniszterrel egyetértőleg, a kicsépeelt terményfeleslegek gyors átvételéhez fűződő elsőrangú érdekekre való tekintettel, a törvényhatóságokhoz rendeletet intézett, melyben tekintettel arra, hogy több helyütt a gabonacséplés már megindult s a közélémezés lehetőségei megkívánják, hogy a kicsépeelt készletek azonnal felhasználhatók legyenek, a 2192/1917. M. E. számú rendeletben körülírt terményátvétel bizottságok megalakulása és működésének megkezdése pedig tetemes előkészületet és időt igényel, feljogosítja a termelőt arra, hogy addig is, míg a terményátvétel bizottságok működésüket megkezdhetik, *kicsépeelt terményfeleslegét a Hadi Termény Részvénytársaság bármely bizományságának eladhatta.*

A H. T. bizománysága köteles ezt a minőséget a járási főszolgabíró (polgármester) által

láttaozott, s eddig is érvényben volt igazolványával igazolni. Köteles a megvett készletről a termelő részére az átvett termények mennyiségét és értékét fizetett összeget részletesen feltüntető átvételi elismervényt kiszolgáltatni és a terményekért az eddig érvényben levő legmagasabb hatósági árat az átvételkor készpénzben kifizetni, valamint, amennyiben az 1917. évi termésből származó terményekre nézve magasabb árak állapíthatók meg, a különbözetet annakidején a termelő részére megtéríteni. A termelő az átvételi elismervényt megőrizni és a terményátvétel bizottságnak annak helyszíni eljárása alkalmával igazolásul bemutatni tartozik.

Felbivja végül a rendelet a törvényhatóságok első tisztviselőit, hogy ezt a kérdést a fontosságának megfelelő odaadással segítse elő és haladéktalanul intézkedjék, hogy ez a rendelet a hatóság területén a legszelesebb körben, kihirdettségéig.

E rendelet kapcsán a H. T. ma körlevélileg utasította ös-zs bizományságait, hogy a vásárlásokat az ország területén haladéktalanul kezdjék meg.

Kizárólag állami főreáliskola céljaira felajánlott csonka várban,

már akkor egy ilyen szerényebb keretű és szabványos épülettel emelték. Az internátust pedig oly szűkre szabták, mindössze 5 kis szoba állt tanuló és egyben háló helyül rendelkezésre, hogy abban 60-66 tanulóval többet beaufolni fizikai lehetetlenség. Egy negyed század sok idő. Azóta a város más két iskolája és pedig mind a kettő kétszer épült újjá. Csak egyedül az államaik nem volt pénz, hogy saját iskoláját kibővítsék.

Nézzük most a másik állítást, hogy

kevés a székely tanuló.

Ez is igaz sajnos, csak hogy ennek nem a székelység az oka. A távozó úzők, sőt igen sokan maguk közt is vannak olyanok, kik e ténylog fennforgó körülményből kszek tartózkodás nélkül levonni azt a merőben töves következtetést, hogy a székely ember fiből papot akar nevelni és nem barátja a reál irányu oktatásnak. Ez valamikor lehetett így, de ma már régen nem igaz. Mi, a kik a dolgokat közelről ismerjük, jól tudjuk, hogy nem a reáliskolától való idegenkedés az igazi ok, hogy az intézet, tanuló közt a székelyek száma fogyóban volt és van, hanem egy merőben más és mélyebben fekvő ok: A pénz kérdés elsősorban. Az intézetnek 25 éve körülbelül, hogy intereátusa van, eleinte az igazgató, ugyszólván saját felelősségére egymaga vette fel a növendékeket anélkül, hogy abba a tanári karuk a legcsekélyebb beleszólasa lehetett volna. A dolog vállalkozászerű lévén, csak természetesen, hogy altruisztikus olv nem igen érvényesülhetett. Az igazgató annyit megtett, hogy ösztöndíj alapokat szervezett, jutalmazásra gyűjtött, de a száraz tény azért csak az volt, hogy a reáliskola intereátusa jóval drágább volt, mint más intézeteké. A szűkös viszonyok között élő székely ember ezeket a díjakat nem bírta megfizetni. Megpróbálta kedvezményes helyet kérni, de mert nem kapott, máshová ment. Később a közoktatási miniszter vette kezébe az internátusi helyek betöltésének ügyét. A helyzet ezzel nem javult, sőt a székelység rovására csak rosszabbodott. A kormány a maga takarékoskodási elvénél fogva az ellátási díjakat csak ennél jobban fölemelte. A kedvezményes helyeket megszorította, az ingyenes helyek egy részét, mert 8-10 ilyen is volt, lassankint kezdte megszüntetni. Megtörtént, hogy a mi megmaradt, arra is nem egyszer — és ebből nem akarunk a közoktatási kormány ellen vádat kövácsolni, csak a száraz tényállást szögezzük le, — hogy az igazgató által fölterjesztett, érdemes szegény jellemes előmenetelű székelyi fiu helyett egy olyan tanuló kapott teljesen ingyenes helyet, ki jeles se volt, székely se volt és így arra rá se szorult.

Igy tehát, habár szorványosan és hogy enyhe kifejezéssel éljünk merő elnézésből, — mert protekcióra ki gondolva — megessett, hogy maga a miniszterium segítette előidézni azt az állapotot, melyet most állítólag az iskola szemére vetnek.

Ezek után most még csak azt lássuk, hogy minő célból alkottattott, megfelelő-e és mennyiben felelt meg hivatásának és végül, hogy fennállítására van-e tovább szükség?

A nagy Eötvös báró agyában mikor a székelységnek adandó főreáliskola eszméje megszületett, az a cél loboghatott, hogy az éles eszű és fursángjáról közismert

székelységgel a reál irányu oktatást megkedveltesse.

és a székelyek közül minél több mérnököt és más szakembert neveljen. Ezt a célt az iskola a maga szerény keretei között teljesítette is. Taubizonyossága ennek az a sok mérnök és más szakember, a kik az intézetből kikörülve az ország minden részébe eljutottak és a székelységnek és székelynévnek becsületot szereztek és szereznek. Ez a cél ma is fenn áll, jövőben is fenn kell, hogy álljon! Mind addig tehát míg a közoktatásnak már amugy is tervbe vett reformja ol nem készül és a régi típusu gimnázium át nem alakul, a székelységnek legalább egy ily reálirányu középiskolára szüksége van és ottól a székelységet megfosztani nem lehet, nem szabad! A háboru zavarai miatt a helyi főreáliskola növendékeinek jó része, egy 100 székely tanuló, iskola nélkül van, magántanulóvá lett. Tanuló és szülő alig várja, hogy az intézet megnyíljon és a mulasztások pótolhatók legyenek. Most ezeket egyszerűen és erőszakosan, minden átmenet nélkül megfosztani iskolájuktól büntetés számba megy, olyan forma mintha valamanovit minden igaz ok nélkül iskolájából kicapták volna. Erre pedig sem

Közgyűlés a városházán.

— A 82-ös ezred elhelyezése. — A régi városháza. — Akció a főreáliskola ügyében. — A vas 82-ös székely. —

Székelyudvarhely város képviselőtestülete tegnap délelőtt és folytatólag délután közgyűlést tartott. A közgyűlés bár rendkívüli volt, azonban tárgysorozatán sok olyan, a város eminens érdekét képező tárgy volt felvéve, mely méltán váltotta ki a közgyűlési tagok szokatlanul nagy érdeklődését.

A gyűlésen Dr. *Majthényi* Miklós polgármester elnökölt. A napirend megállapítása után *Hlatky* Miklós aziránt intézett kérést a tanácshoz, hogy a közönség gabonaszükségletét írja össze s annak beszerzése tekintetében intézkedjék. *Soó* Domokos h. polgármester, a közélémezési hivatal főnöke készséggel helyezte ezt kilitáába. *Soó* Gáspár biz. tag a költségvetés, *Dr. Mezei* Ödön a beállásalási pénzek kiutalása és a közkutak rendbehozatala tekintetében iniezték kérést a polgármesterhez, kinek megnyugtató választ tudomásul vették.

Ezután *Dr. Pál* Ernő tisztifőügyész a tanácsnak a 82-ös ezred törzsnek Székelyudvarhelyre való helyezése iránt tett azon javaslatát terjesztette elő, mely szerint azt a közgyűlés küldetésileg illetékes helyre juttatandó memorandumban kérelmezze. A közgyűlés általános tetzésessel tette magáéva az indítványt. — A régi városház lebontására tett javaslatot a közgyűlés 31 szóval 1 ellenben megszavazta. A határozat birtokon kívül felebbezhető, s így a katonaság szives jóindulatából a közönség egy régi vágya megy újra rövidesen teljesedésbe.

Az állami főreáliskolának Székelyudvarhelyen való megtartása iránt a következő indítványt adtuk be a közgyűléshez:

— Mint köztudomásu az állami főreáliskolának Kolozsvárra leendő elhelyezése olyan mértékben lépett előtérbe, mely köteletségünk ké teszi, hogy Székelyudvarhely város közönsége ezen reá nézve fölötte érzékeny veszteség meggátalása iránt akcióba lépjen.

A lemondott közoktatási kormány a székeljudvarhelyi állami főreáliskolát 6422 szám alatt kelt leirattal az 1916-17. iskolai év végé vel szünteteni rendelte. Közvetlenül a háboru kitörése előtt 1914. év júliusában még arról volt szó, hogy az intézetnek szűkre szorult kereteit kitágítják, hogy a meglévő épületek egy új emeletet vonnak, esetleg szárny épületrésszel kibővítik, mert ugy az internátus a jelentkezők befogadására, mint a meglévő intézeti helyiségek, tanári és ifjusági könyvtárak és szertárak szűknek és elégtelennek bizonyultak. *Dr. Boncz* Ödön miniszteri tanácsos, a középiskolai ügyosztály akkori vezetője, már a leutazását is tervbe vette, hogy az intézetet megnöve, a helyszínén győződjék meg, hogy a már fölterjesztett tervek közül melyiknek a kivitele lesz székelyszerűbb és az építkezés céljaira szükséges székelzer korona is elő volt irányozva. Épen hozzá akartak fogui az épít-

kezéshez, midőn a világháboru kitört.

Ilyen előzmények után, mint tiszta égből a villámcsapás ugy jött és hatott az a hír, hogy

a kultusz kormány a főreáliskolát bezárta.

Tegnap még kiakarja építeni és ma meg bezárja! Honnan ez a hirtelen Pálfordulás? Ezzel a tényével megfosztja a Székelyföldet egyetlen reálirányu iskolájától, erőszakosan becsapja az ajtót a főleg mérnöki és erdészeti, bányászati pályákra törekvő ifjak előtt a körülbelül 100 székely tanuló zár el tanulmányainak tovább folytatásától s részben terel más irányba, már amennyiben ezek a sok nehézséggel járó különbözeti vizsgát le tudják tenni.

Mi, kiknek a székelység ügye szívünkön fokszik, megdöbbenve állunk meg a lelépett kultusz kormány o tette előtt és bár a dolog befojezettnek tetszik, nem tudjuk, nem akarjuk elhinni még most se, hogy az ügy komoly és már ténylog befojezett.

Különösnek találjuk, hogy épen most, midőn még le se törtődött az oláh bocskor nyoma a székelylvármegyék testéről, most midőn „Pro Transsylvania” és „Pro S’cula” jelszavaitól hangos az egész ország, hogy épen

most zárjanak el 100 többnyire szegény székely fiut eddigi középiskolájától,

épen akkor, midőn ugy ók, mint szűőik alig alig várják, hogy az iskola megnyilva, magántanulókból újra rendes tanulókká lehessenek, hogy most foszszák meg a székelységet közel 50 év óta fennálló egyetlen reálirányu középiskolájától — s ezzel egy — hogy ugy mondjuk kulturális „Siculdium”-ot rendezzenek, igazán nem tudjuk, de ismételjük nem is akarjuk elhinni.

Mi a távozó kultusz kormánytól a főreáliskola ügyét az új kormány elé visszük s egyenesen a nagy kulturális és nagylátókörű *Gróf Apponyi* Alberthez, az új kultuszminiszterhez felebbezzük meg. Mi bízunk *Apponyi* Albert hazafiságában és igazságszeretetében, hisszük, hogy meg fog hallgatni bennünket, megért, megvizsgálja az ügyet, igazságot szolgált, a csak jelen háboru folyamán is oly sokat szenvedett székelységnek, annál is inkább, mert semmivel nem szolgált rá e nép arra, hacsak vére hullása, a meneküléskor kiállott azenvedései és vagyoni romlásával nem, hogy most épen kultusz kormánya részéről újabb gyötrelom és igazságtalanság érje!

Nézzük meg csak közelebbről azt a két ürügyet mert igazi oknak nem lehet nevezni, melylyel a lelépett kultusz kormány az intézet bezárását indokolja: „Kevés volt a tanulója és az a kevés se volt székely!”

Az igaz, hogy az iskola nem volt népes, a tanuló száma az utóbbi években is 140-150 között ingadozott; de az is igaz, hogy ugyancsak az utolsó években 40-50 tanuló kellett évenként elutasítani az internátusban hiányzó férő hely miatt. Az is köztudomásu, hogy midőn az intézet elelőtt több mint 25 évvel állandó elhelyezést nyert, a Székelyudvarhely város által egyenesen és

ők, nem szüloik rá nem szolgáltak.

A felsorolt okokból kifolyólag nem is említve, hogy az idegen ajku szász és román nemzetiségű tanulókkal szemben az iskola, a maga teljeseen

magyar környezetével nemzeti missziót is teljesített,

a főreáliskolának újból való megújítása érdekében, nézetünk szerint a városnak, vármegyének és az egyetemes székelységnek föltétlenül és a leg sürgetőbbben, de a legnyomatékosabban is, meg kell tennie illetékes helyen a lépéseket.

Az egész Székelyföld egyetlen állami reáliskolájának elvonásába beleügyedni nem szabad. Akcióba kell lépnie a városnak, megyének, az egész Székelyföld értelmiségének annak itten való megtartása érdekében, mert a kérdést anyagi szempontokból bírálni nem lehet; nem lehet tétlenül felállítani azt, hogy az iskolának alig van 140-150 növendéke, s abból alig van 50 százalék székely, mert az igazság az,

hogy nem ez az 50-60 székely gyermek, de annál kevesebb is megérdemli

azt, hogy adva legyen részére a reáltudományokban való képzés.

Mindezek alapján indítványt teszünk Székelyudvarhely város képviselőtestülete elé, miszerint foglaljon állást az állami főreáliskola áthelyezése ellen, illetve megtartása mellett és hozandó határozatát egy monstre deputáció útján, a székely képviselők bevonásával, juttassa illetékes helyre.

A tanács azzal a javaslattal terjesztette elő az indítványt, miszerint a közgyűlés küldöttségileg eljuttatandó kérelmében kérje az iskolának a városban való meghagyását.

A tárgyhoz elsőnek *Ugryon János* főispán szól, ki a maga részéről is elfogadta a küldöttség menesztését, bár annak a véleménynek adott kifejezést, hogy miután a kormányt az iskola bezárására pénzügyi szempontok vezették, azt megakadályozni aligha sikerül, a mely esetben a helyébe felkinált polgári fiú és kereskedelmi iskola sürgetése szükséges.

Koncz Ármio, Dr. Horváth Károly, Molnár Károly, Soó Gáspár, Tompa Árpád, Hlatky Miklós valamennyien a Székelyföld egyetlen reáliskolájának megtartása mellett emeltek szót. Megláthatatlan érvekkel bizonyították be annak létjogosultságát és adtak azon nézetüknek kifejezést, hogy miután a mostani kultusz miniszter már tanujelét adta Székelyudvarhely város iránt érzett jóindulatának, a beindítandó akció eredménye nem is maradhat el. A közgyűlés az indítványt és a hozzáfűzött javaslatot elfogadta, a küldöttség vezetésére *Sebesi János* alispánt felkérte s a támogatásra a székelyföldi képviselőket is felkéri.

Az iparosok árucaarnoka telkének kisajátítása tekintetében abban állapodtak meg, hogy amennyiben az érdekeltek hadikárbau részesülnek, a 181 négyzetööl területért ölenként 100 K-t, ellenesetben 250 K-t fizetnek.

A 82 ös ezred által felállítandó Vas Székely szobor felállítási költségeit a közgyűlés *Dr. Jodál Gábor* felszólalása nyomán egyhangulag felajánlotta.

Ujabb orosz támadások.

(Budapest, jul. 6. d. u. 7 ó.) Wolf esti jelentés. Kelet Galiciában csata ma ujra felhangolt. Az oroszok tömegrohamai Zborow—Koniuseky között és Brzezany mellett ellenség legsúlyosabb veszteségeivel összeomlottak.

Berlin: Kancellár csak hétfőn nyilatkozik külpolitikai helyzetéről.

Bécs: Hír szerint államtanácsot alkotnak mindkét ház tagjaiból egy alkotmány reform kidolgozására, melyet illetékes helyen sem ellenztek, hogy ezzel Ausztria népei kibékíthetők legyenek.

Pétervár: Felhivatalosan jelentik, hogy a németek kombinált támadást készítenek elő a szárazföld és tengerről Riga ellen. Sebők.

Félszázados találkozó.

Meghatóan szép ünnepélyt tartottak, f. évi június hó 28-án, a megújított marosvásárhelyi ref. kollegium dísztermében, azok a tanulótársak, akik 1867-ben, ott, érettségi vizsgálatot tettek és most 50 éves találkozáásra gyűltek össze.

A 25 érettségi vizsgálatot tett tanulótársak közül, az 1892-ben tartott 25 éves találkozó, 12-en jelentek meg; de akkor még 5-en életek. Most, az 50 éves találkozó, haton voltak jelen, 3-an 25 év óta elhaltak, 3-an nem adtak életjelt, 3-an pedig — akadályozva lévén a megjelenésben, azep búcsuzó levelet irtak és abban mentették ki magukat.

Jelen voltak — betű sorszerint — *Bod Károly* székelyudvarhelyi ny. tanár lelkész, *Boér Gábor* ny. telekkönyvvezető, maroscapói birtokos, *Csongvai Lajos* marosvásárhelyi ügyvéd, *Gagyí Samu* fogarasi ny. tanár, *Magyari Bálint* várhelyi végrehajtó, *Magyari Mátvás* fiutaházi ny. körjegyző. Üdvözlő- és egyéb elbucuzó szép levelet küldtek: *Móga Ötön* budapesti kuriai ny. bíró, aki súlyos beteg; *Tur Sándor* pestmegyei gazdasági tiszt és gerebencsi birtokos, akit hivatali elfoglaltságon kívül családi bajok is gátoltak a megjelenésben és *Olajos Sándor* muraszombati ügyvéd, aki nem jelenhetvén meg, távirati uton 300 K. küldött.

Az ünnepély, amely d. o. 10 órakor kezdődött és amelyen jelen volt a kollegium mostani gondnokai, tanárai, tanuló ifjúságának egyrésze és tekintélyes számu érdeklődő férfi- és hölgyközönség — az alább következő sorrendben folyt le. Gyülekezeti ének (90 v.). *Nagy László* volt

székelyudvarhelyi énekv. tanító orgona kísérete mellett. Imát mondott *Bod Károly*. Az egybegyűlt tanulótársakat és a megjelent közönséget üdvözölte és egyben a szives fogadást megköszönte *Gagyí Samu. Paál* Gusztáv ig. tanár szép beszédben üdvözölte a találkozókat. Az összejövétel elnökévé *Paál* Gusztávot, jegyzővé pedig *Magyari Bálintot* választották. A megjelent találkozó mindeike előadta 50 éves muljának magán- és bizalmas jellegű vázlatos történetét, kiemelve a tanulságos és jellegzetes részleteket, epizódokat, de mellőzve a közéleti tövekenységet, mert az más lapra tartozik. Ezt az ismertetést *Bod Károly* kiegészítette azok élettörténeti adatainak ismertetésével, akik elhaltak vagy nem lehettek jelen. Az 25 év előtt tett 260 korona alapítványt most, *Olajos Sándor* és a jelen voltak összesen 840 koronával gyarapítván, 1100 koronára emelték, azzal a meghagyó utasítással, hogy annak mindenkori évi kamatait felerészben, az arra fele demes márcz. 15 ki beszéd írójának — hason fél részben pedig a Magyar történelemben legkiválóbb előmenetelt tanúsító tanuló ifjunak adják ki. Az elbírálás módzatait a tanárkar fogja megállapítani. — Ezután *Paál* Gusztáv köszönő szavai és a székelyudvarhelyi ref. kollegiumra, annak előjáróira, való tanáraitra és azok között a jelen volt *Bod Károly*ra való megható és jólesően kedves visszaemlékezése után, *Bod Károly* mondott szintén köszönetet és búcsút, kéréve Isten oltalmát és áldását a marosvásárhelyi ref. kollegiumra. hazánkra és a ref. anyaszentegyházunkra is. Végül a közönség a „Hymnus” énekeite, a találkozó pedig *Pál Domokos* vendéglőjében együtt ebédelvén, a viszontlátás örömeivel eltelve és édes emlékeivel gazdagon, egymástól is búcsúztak. . . d.

HIREK.

Székelyudvarhely, július 8.

Békéért, aratásért!

Felsőleges királyuknak országszerte elrendelt legmagasabb óhajaképpen e hó 1-én a helyi plebána templomban is könyörgő istentiszteletet tartott szentkatolnai *Pál* István apát-kanonok fősperes-plebános fényes papi segédlettel. Az ünnepélyes szent misét megelőzőleg röviden ecsetelte királyunk intenczióját, aki előrelátó gondosságáról, mély vallásos érzületéről és magyar népének érzés és gondolatvilágát megértő nemes szívsgulatáról tett bizonyosságot akkor, amikor e rendeletével is kifejezésre juttatni iparkodott azt a sziklaszilárd elvet s igazságot, hogy isteni segítség nélkül nem tudunk megküzdeni a megpróbáltatásokkal. A békéért sovárog minden kebel, a békét, a becsületes és igazságos békét áhítozzák a népek ezrei s ha a jobb törekvés ellonére tovább dul az ádáz vérontás, adjon az Ég, a magyarok Istene erőt a magyarnak bőséges aratás által, hogy el nem lankadó eréllyel védje a hazát és trónt mindaddig, míg az ellenfelek lelke mégis csak az áldást hozó békében keresik és találják a megnyugvást.

Az ihletett hívek ajkán felharsant az ének, zúgott a templom s minden lélek a legnagyobb bizalommal fordult a jó Istenhez s a Boldogságos Szüz Máriához, Magyarország Védőasszonyához, hogy adja meg népének s a sokat szenvedett hazának a várva-várt győzelmes, diadalmas békét s a bőséges termést. A legszebb egyházi énekek hatalmas megvilátozása hűségesen demonstrálta a hívek ezirányu óhaját, kik között ott láttuk *József Ferencz* főherczeg Ő fenségét, báró *Rohr* Ferencz vezérezredek őnagyméltóságával a nagy számban megjelent tisztikaruk az élén s ott láttuk a hivatalokat *Sebesi János* dr. alispán vezetésével és az intézeteket is. Szentmise végzetével felharsant az „Isten áld meg a magyart” kezdetű legszebb magyar imádság, mely után mindenki még egy röpkö fohással lépett ki a templomból: „Add meg Uram, a békét!”

A társadalom áldozatkészsége. Az Udvarhelyi Híradó szerkesztősége ujabbau a következő adományt vette és hálásan nyugtázza:

Rokkanti 82 ös hősök részére: Botfalva közönsége *Marton János* körjegyző által 21 K 56 f.

Ugryon János főispán kitüntetése. A király *Ugryon János* Udvarhelymegye főispánjának a II. osztályu polgári hadi érdemkeresztet adományozta.

Névtelen levelek. A háboru alatt a szeretet, egymástmegértés helyett rettenetes mértékben burjánzott fel a rosszakarás, az áskálódás, az irigység. Ezek a hitvány tulajdonságok eredményezték aztán, hogy a névtelen levelek s különösen a névtelen feljelentések valóságos járvánnyá fejlődtek. A hadvezetéség már ismétlen adott ki közleményt, hogy az ilyen rendszerint aljas bosszuvágyból íródott leveleket katonáéknál nem veszik figyelembe, ennek daczára sem szűnt meg a levélírás. Mint velünk közlik, különbözően a 82 ös ezred parancsnokságát ostromolják meg az ilyen hitvány lélekre valló irásokkal, feljelentést írván minden szabadságra hazajött katonáról. A névtelen levél írók kikutatása érdekében, mint halljuk, komoly mozzalmat indítottak be s ha nyomra jutnak, ugy rettenetes lesz a bünhődése a fekete lelkü levélíróknak.

Nyári holdfogyatkozás. Ritka természeti jelenség: teljes holdfogyatkozás napja volt a szerdai nap, negyediké. A fogyatkozás este 8 óra 52 perczkor, a teljes fogyatkozás 9 óra 51 perczkor kezdődött s 11 óra 27 perczkor végződött. Derült időjárás lévén, a holdfogyatkozása pusztá szemmel is jól megfigyelhető volt s az utcán járó-kelek sokáig gyönyörködtek a természet titokzatos játékában.

Hársfavirágot a beteg katonáknak! A honv. min. Hadsegélyző hivatal kéri a nagyközönséget, hogy az idén minél nagyobb mennyiségben küldjön be hársfavirágot. Szórakoztató kirándulások kapcsán kis fáradsággal értékes gyógyszerrel enyhítjük a beteg katonák fájdalmát. A hársfavirágot a kis szárnylevelokkal kell szedni és gondosan kiszáritani, mert a nedves virág utközben tönkre megy. A gyógyndvény jelzésű csomagokat ingyen szállítja a posta a Hadsegélyző Hivatal címére Budapest, V. Akadémia-utca 17. szám alá.

Uj kétkoronás bankjegyek. Az osztrák-magyar bank július 9-től kezdve uj kétkoronás bankjegyeket bocsát ki, amelyek márczius elsejétől vannak keltezve. Az uj bankjegyek nagyobbak a mostaniaknál. Szélességük százhuszonöt, magasságuk nyolczvanhárom milliméter. A vörösszínü magyar jegyoldalon díszítőmólyos keret van, melyben fölül két eszményi női fej között és a két alsó sarokban vörös alapon fehér kettes szám látható. A felső sarokban levő két eszményi női fejet irasszalag kapcsolja össze, melynek közepén vörös alapon fehér színnel az értékmeg-

jelölés: két korona. A keret alsó részén levő négyszögletes mezőben a szokásos magyar szöveg olvasható. Az alsó részben fekete. A szövegmezőben a csejgyjzéstől balra a nagy magyar csimer van, attól jobbra pedig az „U. M. B.” jelzés van. Az ugyancsak vörös színnel nyomtatott német szöveg oldalán a keret elhelyezése általában ugyanaz, mint a magyar oldalon. A kereten belül lévő mezőt gyöngyszalagok három részre osztják. Intézkedés történt aziránt is hogy a használhatatlan vagy sérült kétkoronás bankjegyeket kicseréljék, illetve megtérítsék. Ha a sérülés közönséges kopás eredménye, a bankjegyeket bármely pénzintézet teljes értékben becséréli. Ha a papirpénzket szándékosan csönkítették meg, darabonként öt fillér gyártási díjat vonnak le értékükből. A hiányos bankjegyet csak azzal az összeggel váltják be, mely a törtélen részre esik. E célból a bankjegyet tíz mezőre osztják és minden mezőért, a melyet a papirpénz felerészben sem fedez, husz fillért és amelyet csak felerészben fed be, tíz fillért vonnak le a koronából.

Udvarhelyvármegye főispáni székének betöltése körül felmerült kombinációk végre nyugvó pontra jutottak. Ugyanis mint velük megbízható helyről közlik, ezen állásra a kormány Lengyel György alsófehérvármegyei nagybirtokost nyerte meg, kinek kinevezése csaknem biztosra várható.

Felhívás. A következő sorok közlésére kerettük föl:

A n. m. VKM. ur idején 84.880 sz. rendelete értelmében felhívom azon szülőket, kik gyermekeiket az 1917. évi szept. 1-től kezdve a székelyudvarhelyi Áll. főreáliskola megszüntetése után, ugyan csak ott megnyitandó polg. fiúiskola és intern. I. II. III. és IV. osztályába járatni kívánják, hogy ez irányú szándékukat nálam mielőbb legkésebb jul. közepéig jelentsek be. A reáliskolát járt tanulók, a polg. iskola megfelelő magasabb osztályába való át lépésnél tanterv és tantárgykülönbözeti vizsgálatot tartoznak tenni. Ha a felvételre elegendő tanuló fog jelentkezni — szándékozik a miniszter ur az intern. kapcsolatosan felső kereskedelmi iskola alsó osztályait is megnyitni. Az ide való felvétel határideje is július közepe. A tanulók intern. ellátási díja havonként 80 K-ban van megállapítva. Áll. főreáliskolai igazgatóság.

Nők méhészeti tanfolyamára nagyon kevesen jelentkeztek, mely okból a legnagyobb valószínűség szerint a tanfolyam elmarad. A méhészegyesület elnöksége azonban módot akaráván gyujtani a nők tanfolyamának megtartására, a jelentkezés határidejét e hó 15-ig kitolta, miért is felkéretnek mindazok, kik a tanfolyamon részt óhajtanak venni, hogy jelentkezésüket, illetve felvételüket célzó kérvényüket a határnapig Lányi Imre egyl. elnöknel annál is inkább nyujtsák be, mivel elegendő jelentkezés hiányában a tervbe vett és engedélyezett tanfolyam végleg el fog maradni.

Iskola, ami ninos. Felkérésre jelen számunkban egy felhívást adunk közre, mely mellett lehetetlenség megjegyzés nélkül elsiklani. A felhívás ugyanis a Székelyföld egyetlen főreáliskolája fölött kongatja meg ujra a harangot és éppen akkor, a mikor Székelyudvarhely város közönsége tömött rendekbe sorakozik a megyén, a városon véghezviendő végzeteljes operáció ellen. A közlemény ugyanis arról beszél, hogy a főreáliskola megszüntetével a polgári fiú iskola alsó osztályait ez év szeptemberében megnyitani szándékoznak, s a szülők, kik gyerekeiket ide óhajtják járatni, jelentkezzenek. Internátusa is lesz a polgárinak, csekély havi 80 korona díj mellett, tehát először azokkal a gyerekekkel... Székelyudvarhelyen hogy a két főgimnázium mellett mi értelme van a polgári fiú iskolának, azt pedagógusaink sem tudják megindokolni, ellenben unisonv. a vélemény, hogy a főreáliskola, a Székelyföld egyetlen ilyen irányú iskolája igenis létjogosultsággal bír még az esetben is, ha ott csak 50—60 székely gyermek részesül a reáltudományokban. Székelyudvar-

Bethlen-utca 41. szám alatti ház eladó. Értekezni lehet Keszler János urnál.

Eladó belsőség.

Orbán Balázs-u. 54.b. sz. alatti földszintes ház eladó. Értekezhetni Dékán Samu tanárral, Debreczen, Rákóczi-utca 23. szám.

hely város képviselőtestülete tegnapi közgyűlésében esirányban állást is foglalt, s a mindenképpen indokolt kívánságot, a főreáliskolának Székelyudvarhelyen való megtartását, monstre deputáció útján is kérelmezni fogja. Bizton számítunk rá, hogy amikor Erdély megmentéséért annyi szép hangzatos szó emelkedett fel, akkor az új kormány nem fog egy 46 éves intézményt Udvarhelyvármegye, Székelyudvarhely város, de az egész Székelyföld egyenes óhaja ellenére megsemmisíteni, de igenis meghallgatásra és méltánylásra talál a sokszor mellőzött város kérése s a főreáliskola megmarad — ha szeptemberben katonai szempontokból meg sem is nyílik — a mi féltve őrzött szeretetünkben. Így tehát az a bizonyos felhívás, úgy véljük, egy kissé elcsúszva küldetett le s foganatja ennélfogva nem is lesz.

Halálozás. Vajda Ágnes néhai székelyudvarhelyi Gáspár János özvegye életének 76-ik évében m. hó 27-én Mezőberényben elhunyt. A megboldogultat Székelyudvarhelyre szállították s itt s. hó 2-ikán helyezték örök nyugalomra. A dorék jó asszony halálát kitorjédt rokonság gyászolja.

Gyümölcskertészeti és méhészeti egyesület alakulása van folyamatban Erdővidéken. Az egyesület szervezése már befejezött s folyó hó 9-én tartják az alakuló gyűlést Brassóban, hová e napra a vidék társadalmi özsze gyűl. Az alakuló gyűlésen vármegyénkbeli Kolumbán Lajos kir. tanfelügyelő és Gál Imre méhészeti felügyelő vesznek részt. Az alakuló gyűlés dönt a felett, hogy a vidék méhészetének és gyümölcsstermelésének reorganizálását képező méhészeti telep és gyümölcsfaiskola, hol legyen beállítva.

Színházi hét.

Az előlegezett bizalomra, mellyel őket vártuk, méltókká tették magukat mindjárt az első napon, melyen egy 5 felvonásos nehéz színművet, a „Névtelen asszony”-t legkisebb részletéig is jó színpozitásban mutattak be a szép számban megjelent közönségnek. A caütörtöki előadás keretén színeszínű elítje elismerésére méltóan remekelt a nehéz szerepekben annyira, hogy méltán megérdemlik a kö-

A NÉPÜNNEPÉLY.

Töringettél! Mért is vették
Vérét a szép cécónak...
Hiszen tárcza után tánczara
Nyúlnak most is az unak!

Férfi, női rendezői
Valóságos hősi tett.
Hogy egy helyre, Udvarhelyre
Oly sok mindent csőditett.

Lám nem más katonáé
Most föld, víz s égboltonat,
Ráadásúl, kárpátalásúl
Még jó időt is hozat...!

Eliül-hatúl, szeredatul, —
Hétfőnapon is esett;
Pénteknapon, vasárnapon
Derült nappal, este lett.

A madár dal két nap elhalt,
Vásár lett a kis liget,
S nép fiatal, katonától
Népszínműi krodlibett.

Oly nagy, színdús, fantasztikus,
Tarka-barka egyvelet,
Hogy a nap is a kis hamis
Szemlesütve enyeleg

Uram Isten! Mi volt itten?
Mindenszerte régi jó,
Amiót szemnek, szájnak, zsebnak
Megjósolt a csizió!

Baka, mándlis, gumirádlis,
Es vitézi sok jéles,
Sok úri dame, bakamadám,
Deák, ficsur, kotnyeles.

Czifra Zsussik, dupla muzik,
Cziterázó kis csapat,
Czigány Jancsi, színes kroncsi...
Hangos kép egy füst alatt...!

A tiszt gáláns, a nép hálás,
Párjuk nincs a földtekén;

Még a hold is, cupa goldis
Kosztum díszbe bújít szegény!

A javából paprikából
Sonka, hurka, virslipír
S a sósifli, dupla krigli
Juliusi sörre várt.

Szoknyás fruska helyett muszka
Sürgött forgott szerzesét,
S élvezte a — nem a Néva —
A Küküllő part levét.

Volt habarék nyílt kabaré,
Olyik túltelt önmagán,
Tánczara perdült és vészettül
Tombolt a két éjszakán.

Tubiczapár hintára száll,
Rajta nem is laborog,
Mert a hinta furdóminta
Oshadziá Homoróá.

És a bátor mozi tábor
Tapsviharral állt elő,
Hu a vásáron hidroplánon
Jött az ígért repülő.

És mihez még a közönség
Eddigélé nem szokott,
Pült alól a kis tombola
Egyre szörő ajándokot.

Póznán kúszott, csúdnán csúszott
A diákos náczió,
Lepény nyersen, számárverseny
Neki nem szenzáció...!

Hatra vakra a Tamagra
Felé volt nagy publikum,
Tetszik tudni?! Tutti-frutti
Ez s minálunk unikum.

A túrkörbe, kurta, törpe
Less a szereplői test
S egy kis rána panoráma —
Likán látjuk, halljuk est.

S kit a multján, életülján
Csak balsorsa négatott:
Kinek-kinek jóskabínet

zönség még nagyobb arányu érdeklődését tekintettel egyrészt a színészet nálunk régóta érzett hiányára, másrészt a játékony célra, mellyel a jövedelem egyrésze a hadiárvány és özvegyek ügyét szolgálja.

A caütörtöki színmű finom lelki nőanszait Jávó Aranka kifejezőteljesen kreálta. A többi szereplőt is a dícsérő elismerés hangja illeti. Méltó partnere Horváth József, a férfini, férfi büszkeségben vérig sértett szerelmes hitvas személyesítője. Játékát tökéletes kisérboldulatokkal szemlétette; rokonszenves volt a felidült családi boldogság szellete; Fehér Imre a Rajmond szerepében. Kedves náiva volt László Gabi. Mezei Kálmán Noél alakja egyike volt a legkélembeknek. De ez nem csoda, hiszen régóta járja a deszkákat. Kedves kötelességet teljesített tehát akkor, mikor egy ezeknek, mint a többi kisebb szerep betöltőinek jól eső érzéssel szavaztuk meg elismerésünket a bemutató előadásban tanusított kvalitásukért, játékukért. Diszónanczát csapán a diszletek gyarlósága okozott, ami azonban nem a színészek hibája. Rendkívüli időket élünk s így ezek rendkívülségével is megbarátkozunk.

Pénteken „Mágnás Miska” ment Fehérné Csók Vilma-val a főszerepben, kinek kivéteies művészi, szépsége és tisztán csengő hangja teljes harmóniában jelentkezett. Sebestyén Rózsi és Darázs József kettős szereplését jóias kacaj és sok taps honorálta. Komor Emma Lotti grófáje hű volt, nemkülönben Horváth József Korláth grófja és Zilahy Lajos, a gróf titkára. Önerzetesen játszott Binder Károly, akinek érezes baritonját élvezettel halgattuk. László Gabi nehéz tánczprodukciója tapsvihart aratott annyira, hogy meg kellett ismételnie. A kisebb szerepek kreálót is elismerés illeti. Szombaton a Csárdás királynőt mutatta be a társulat. Ma vasárnap Mágnás Miskát megismételik, este pedig Legény búcsút adjak 8 órai kezdettel. (sz.)

Árverési hirdetés.

(Sz: 632—917).

Vágás község előjárósága közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező kőrcsmahelyiség és boltihelyiség július hó 15-én d. e. 10 órakor 3 évi idő tartamra a községházaál nyilvános árveresen haszonbérbe adatik.

Kikiáltási ár 300 korona bauxitpénzűl a kikiáltási ár 10% árverést vezető közéhoz lefizetendő Árverési feltételek körjegyző irodán megtekinthető.

Vágás 1917 június hó 30.

György Venczel,
k. jegyző.

László Márton,
k. bíró.

Feladó szerkesztő: BECSEK ALADAR,
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvtára.

Igért remény programot.

Nép fia közt mérte a közt
Annny bújós grácia...!
S meghatoltan látta: ott van...?
Mily szép demokraczia...!

Ahol állott, ált, oh áldott!
Népszerűség nőtt nyomán...
Nem hiába családijában
A magyar szív hagyomány!

Kövére, keskeny szépségsverseny
Verdítjére meggíhen...
Van már neki nagyrangbeli
Autogramja bővíben...!

Virágcsatán győztes a lány,
Soknak vágya im betölt.
S a sok műtől, konfettitől
Tarka, barka lett a föld.

Népligethe pátfizelve
Vacsorára gyűlt a nép,
És az asztal ott marasztalt,
Nem csesztelt semmikép.

És kitarított, ki ott tartott
Közert rendületlenül
S holgyplanéta, tarákéta
Mellett pezsgőtől hevült...!

Véget ére. Sikerére
Ma is látott még a száj;
Nem felednem, rimbe szednem
Hű volt hát, sőt muszáj.

Lám, hogy egy lett had s nőgyűlő
A siker nem efemer;
Avagy talán nem csodaszám
Tiszta nyegvenőzeser...!

Szóval szótól, lelkiünk jótól
Derült volt, mint teli hold,
Boldogsábol egy volt távol
S es az egy: a béke volt.

Am ezen ma — buta téma —
Csak kishittü kesereg...
Hozza nekünk hős vezérünk
És a vitéz hadsereg!

Embery Árpád.